

**Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Socialinio globalizacijos aspekto
— ES politikos indėlis užtikrinant jos naudą visiems**

KOM(2004) 383 galutinis

(2005/C 234/10)

2004 m. gegužės 9 d. Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Socialinio globalizacijos aspekto — ES politikos indėlis užtikrinant jos naudą visiems.

Išorės ryšių skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu parengimą, 2005 m. vasario 15 d. patvirtino savo nuomonę. Pranešėjai — p. Tom Etty ir p. Renate Hornung-Draus.

415-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2005 m. kovo 9 — 10 d. (2005 m. kovo 9 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, 59 nariams balsavus „už“, 15 „prieš“ ir 2 susilaikius, priėmė šią nuomonę.

1. Bendrosios pastabos

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

1.1 pritaria Komisijos komunikatui „Socialinis globalizacijos aspektas (KOM (2004) 383 galutinis) — ES politikos indėlis užtikrinant jos naudą visiems“, kuriame išsamiai nagrinėjamas galimas konkretus Europos Sąjungos vaidmuo, siekiant užtikrinti, kad globalizacija taptų teisingu procesu visiems;

1.2 mano, kad Europos Sąjunga gali daug prisidėti formuojant socialinį globalizacijos aspektą, atsižvelgdama į savo pačios esminės ir sėkmingos regioninės integracijos istoriją bei patirtį, tačiau neteigia, kad tai yra modelis, kuriuo vėliau būtų galima nuosekliai vadovautis visame pasaulyje;

1.3 atsižvelgia į 2004 m. gruodžio 17 d. surengto specialaus svarstymo rezultatus. Renginyje dalyvavo TDO, Pasaulio Banko ir TVF ekspertai, kurie pateikė savo požiūrį į šių organizacijų vaidmenį, atsižvelgiant į socialinį globalizacijos aspektą⁽¹⁾. EESRK paskelbs pranešimą apie šį specialų svarstymą ir išspausdins pranešėjų kalbas;

1.4 pabrėžia, kad svarbus vertybėmis pagrįstas požiūris į globalizaciją, besiremiantis dalykais, kurie sudaro socialinės rinkos ekonomikos pagrindą. Tai individuali atsakomybė, pagarba teisinės valstybės principams, pagarba individui ir nuosavybei, skaidrumas, sąžiningumas, žmogiškasis orumas, laisvė ir lygybė, pagrindinės profesinių sąjungų ir darbuotojų teisės, tinkami darbiniai santykiai, teisė į švietimą ir galimybė mokytis, nepaisant lyties, ir aukštas socialinės apsaugos lygis. Šiais aspektais yra pagrįsti tokie svarbiausi ES požiūrio į globalizaciją elementai:

— stiprios institucinės struktūros,

⁽¹⁾ Svarstyme dalyvavo šie ekspertai:

- TDO integracijos direktorius p. Gerry Rodgers,
- TDO specialusis konsultantas išorės ryšių ir partnerystės klausimais p. Dominique Peccoud,
- Pasaulio banko specialioji atstovė Europos institucijose p. Haleh Bridi,
- TVF specialusis atstovas ES p. Pierre Dhonte.

— veiksmingos paslaugos visuomenei ir visuotinės svarbos paslaugos,

— stiprus socialinis ir pilietinis dialogas,

— investicijos į žmogiškąjį kapitalą ir

— užimtumo kokybė;

1.5 sutinka su Europos Komisija, kad pasaulinė rinkos ekonomika atnešė didelės naudos, kad ji turi didelį potencialą ekonominės, politinės bei socialinės plėtros požiūriu ir sudarė sąlygas sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų; kartu pritaria Pasaulinės socialinių globalizacijos aspektų įvertinimo komisijos (PSGAJK, angl. *World Commission on the Social Dimension of Globalisation*) išvadoms, kad vis dar vyrauja rinkos atvėrimo priemonės ir finansiniai bei ekonominiai motyvai, o į jų socialines pasekmes kol kas neatsižvelgiama, ir kad šias taisykles bei politiką lemiančioje pasaulinio valdymo sistemoje nepakankamai atsižvelgiama į mažiau įtakingų dalyvių interesus ir poreikius;

1.6 pateikia nuorodą į Pasaulio Banko neseniai atliktą tyrimą⁽²⁾, iš kurio aiškėja, kad rinkų atvėrimas ir ekonominė integracija prisidėjo prie esminės ekonominės pažangos besivystančiose šalyse, kurios sugebėjo patekti į pasaulines gamybos ir paslaugų rinkas. Papildant kitą 2003 m. vasario mėn. paskelbtą Pasaulio Banko tyrimą, — kuriame kalbama apie sumažėjusią pajamų nelygybę ir darbo užmokesčio skirtumus, o pagerėję ekonominiai rodikliai siejami su didele profesinių sąjungų skvarba ir tinkamais darbiniais santykiais⁽³⁾, — minėtame tyrime pabrėžiamas poreikis užtikrinti ekonominių ir socialinių vertybių dermę, už kurią pasisako PSGAJK, kalbėdama apie skurdo klausimą globalizacijos veikiame pasaulyje;

⁽²⁾ Globalisation, Growth and Poverty: Building an Inclusive World Economy, World Bank, Washington, 2002.

⁽³⁾ Unions and Collective Bargaining. Economic effects in global environment, World Bank, Washington, 2003.

1.7 teigia, kad nors globalizacija atnešė daug teigiamų dalykų, skurdas, kurį galima tiesiogiai susieti su neoficialios ekonomikos augimu ir kuris laikytinas tiek šio augimo priežastimi, tiek pasekme, išlieka vienas iš rimčiausių iššūkių pasaulyje;

1.8 teigia, kad su skurdu susijusios problemos lieka ypač pastebimos šalyse, kurios nebuvo įtrauktos į globalizacijos procesą — du milijardai žmonių visame pasaulyje gyvena žemiau skurdo ribos daugiausia tose šalyse, kurios aktyviai nedalyvauja globalizacijoje; kyla pavojus, kad jos liks atskirtos nuo pasaulio ekonomikos;

1.9 patvirtina, kad besivystančios šalys, kurios gali būti vertinamos kaip besiformuojančios rinkos ekonomikos, pasižyminčios dideliu ekonomikos augimu, turi problemų ir kad su skurdu galima kovoti tik sumažinus nelygybę ir diegiant konkurencingą oficialią ekonomiką bei veiksmingą socialinę politiką;

1.10 remia vieną iš pagrindinių PSGAĮK ataskaitos teiginių, kad pokyčiai prasideda nacionaliniu lygiu: socialinė plėtra turi remtis iniciatyva iš apačios, o visos institucijos — ir nacionalinės, ir vietinės — atlieka itin svarbią funkciją, palengvindamos integraciją ir užtikrindamos, kad daugiau žmonių galėtų patirti globalizacijos naudą ir būtų apsaugoti nuo jos neigiamų pasekmių. Norint tinkamai paskirstyti globalizacijos naudą, gyvybiškai svarbu, kad visose šalyse ir regionuose būtų išplėtotas socialinis ir pilietinis dialogas;

1.11 geras vietos, nacionalinis, regioninis ir pasaulinis valdymas, pagrįstas Visuotine žmogaus teisių deklaracija ir TDO pagrindiniais darbo standartais ir pagrindinių principų ir teisių darbe deklaracija yra svarbus pagrindas prekybos liberalizavimui, pasauliniam augimui ir plėtrai. EESKR remia ES pastangas skatinant tarptautines diskusijas dėl būtinybės sukurti pagrindą pasauliniams aplinkos standartams.

2. Konkrečios pastabos: ES politikos indėlis

2.1 EESRK mano, kad ES gali vaidinti vieną svarbiausių vaidmenų remiant ir skatinant socialinę globalizacijos aspektą. Ji gali aktyviai imtis ir įgyvendinti politiką, kuri galėtų įtikinti vyriausybes, kad būtina užtikrinti tokius dalykus kaip teisinga teisinė ir teisminė bazė, nuosavybės teisių gerbimas, veiksmingas ginčų sprendimas, teisė į švietimą ir galimybė mokytis, tinkamai reglamentuojamos finansinės institucijos ir galimybė susisiekti su jomis, teisinga mokesčių sistema ir pripažinimas, kad žmogiškoji plėtra yra visų svarbiausia. Tačiau įgyvendinant šiuos tikslus būtina vengti tokių pasekmių kaip prekybos augimas, neprisidedantis prie tvarios plėtos (arba netgi jai turintis neigiamos įtakos); su subalansuotu fiskaliniu ir socialiniu regla-

mentavimu nesuderintas finansų rinkų liberalizavimas; nesąžiningos sąlygos, taikomos struktūriniam sureguliuojimui ir pertvarkymams užimtumo, švietimo ir sveikatos srityse; ir nelygybės augimas visose šalyse, įskaitant pramonines valstybes. Jeigu ES nori veiksmingai vaidinti šį vaidmenį, Komisija ir valstybės narės privalo atidžiai įvertinti savo pačių politikos darną atitinkamose srityse.

2.2 Europos Komisija parengė keletą instrumentų, kurie, EESRK nuomone, yra tinkami norint pasiekti pažangą diegiant socialinę globalizacijos aspektą. Tokie instrumentai — tai dvišalės ir regioninės sutartys, plėtos ir išorės bendradarbiavimas, prekybos politika, rinkos prieigos galimybės besivystančioms šalims, privačių socialinės plėtos iniciatyvų skatinimas ir pasaulinio valdymo populiarinimas. Komitetas pateikia nuorodą į savo naujausias nuomones dėl visų šių instrumentų (žr. 2 priedą). Komitetas pritaria Komisijos nuomonei dėl šių instrumentų potencialo, tačiau kartu nori atkreipti dėmesį į tai, kad jis teikia pirmenybę daugiašaliams susitarimams. EESRK pabrėžia, kad ES turėtų toliau kurti paskatas skatinant prekybą kryptimi „Pietūs — Pietūs“.

2.3 Dvišaliai ir regioniniai susitarimai gali tapti plėtos akstinu gero valdymo, teisinės valstybės kūrimo, žmogaus teisių ir demokratizacijos srityse. EESRK remia ES ir jos prekybos partnerių derybas dėl dvišalių (regioninių) susitarimų, su sąlyga, kad juose bus atsižvelgiama į politinius, ekonominius, socialinius bei aplinkos aspektus ir kad jie remsis daugiašale prekybos sistema ir (arba) ją papildys. Pirmenybė turi būti teikiama realistiškiems susitarimams, kurie sudarytų sąlygas didelėms prekybos apimtims ir galimybei gauti didelės naudos, susijusios su patekimu į rinkas (prekės, paslaugos ir investicijos). Tokie susitarimai turi visiškai atitikti PPO nuostatas. EESRK pabrėžia, kad svarbu aptarti ir stebėti šių susitarimų poveikį socialiniam aspektui, ir pritaria minčiai, kad tokiaime procese būtų pasitelktos tokios tarptautinės organizacijos kaip TDO.

2.3.1 Šiuo požiūriu Komitetas su susidomėjimu atkreipia dėmesį į Komisijos ketinimą dvišaliuose susitarimuose numatyti naują bendrą mechanizmą aktualiems socialinio globalizacijos aspekto klausimams aptarti ir stebėti, galbūt pakviečiant jame dalyvauti kitas tarptautines organizacijas („Jungtinės dvišalės observatorijos“). Tokie instrumentai gali veiksmingai atskleisti atsakingą laisvų bei nepriklausomų socialinių partnerių bei kitų atitinkamų pilietinės visuomenės organizacijų, tokių kaip ūkininkų organizacijos, vartotojų ir aplinkos asociacijos ir t.t., vaidmenį; šias organizacijas sujungiantis EESRK, atsižvelgdamas į savo patirtį organizuojant tarpvalstybines pilietinės visuomenės partnerystes, įskaitant besivystančias šalis, visų pirma Mercosur, AKR ir Euromed, juose mato vaidmenį ir sau (*);

(* EESRK yra tolesnio darbo grupės, jungtiniai konsultaciniai komitetai, apskritas stalis ir kontaktinės grupės su įvairiais pasaulio geografiniais regionais.

2.4 EESRK mano, kad ypatingą dėmesį būtina skirti „Europos kaimynystės politikai“, ir yra įsitikinęs, kad ši priemonė, kuria siekiama stiprinti ryšius su rytinėmis ir pietinėmis ES kaimynėmis, gali reikšmingai prisidėti prie socialinės šių šalių plėtros, ypač kai regioninė plėtra, užimtumas ir socialinė politika yra tokio bendradarbiavimo dalis. Bendradarbiavimo su šalimis kandidatėmis patirtis laikotarpiu iki stojimo turėjo tam tikrą teigiamą poveikį šalims, įstojusioms į ES.

2.5 Žmogaus teisių propagavimas (įskaitant darbdavių ir darbininkų bei profesinių sąjungų teises, apibrėžtas TDO 87 ir 98 konvencijose) ir demokratizacijos procesas trečiojoje šalyse yra svarbiausi klausimai, siekiant užtikrinti plėtrą ir plėtoti demokratiją. Egzistuoja stiprus ryšys tarp gero valdymo, įskaitant kovą su korupcija, teisinės valstybės principus, žmogaus teisių bei pagrindinių laisvių apsaugą, ir teisingumo kokybę. Šiame kontekste EESRK primena, kad susitarimai žmogaus teisių srityje yra susitarimai tarp valstybių. Tokiuose susitarimuose nustatomi įsipareigojimai pirmiausiai tenka valstybėms. Europos Komisija turėtų skatinti valstybes nares visokeriopai laikytis šių įsipareigojimų ir dalyvauti tarptautiniame dialoge, siekiant didinti informuotumą apie valstybių pareigas ir priminti joms apie jų atsakomybę, susijusią su socialine plėtra. Tarptautinės normos, įgyvendintos nacionaliniuose teisės aktuose ar kituose atitinkamuose nacionaliniuose reglamentuose, įpareigoja privačius juridinius asmenis, t.y. piliečius ir bendroves.

2.6 Šie prioritetai turi būti taikomi ir išoriniam bendradarbiavimui bei plėtros paramai: vienas iš svarbiausių PSGAIK teiginių — pokyčiai prasideda nacionaliniu lygiu. EESRK mano, kad svarbu sutelkti dėmesį į atskirus darnios bendrosios plėtros politikos klausimus.

2.6.1 Šis prioritetas galėtų būti susijęs su tinkamo darbo ⁽⁵⁾ principu, įskaitant integruotą užimtumo politiką, kuria būtų siekiama skatinti produktyvų bei tvarų užimtumą, suderinti žmonių įgūdžius su dabartiniais ir naujais reikalavimais ieškantiems darbo ir gerinti darbo sąlygas bei gyvenimo lygį. Tokia politika turėtų padėti kurti produktyvesnes ir geresnes darbo vietas, pereiti nuo bedarbių prie užimtumo ir viešąsias bei privačias investicijas ir tarptautinę paramą sutelkti į produktyviausias sritis.

2.6.2 Išsilavinimas taip pat turi būti prioritetinga sritis, siekiant suderinti išsilavinimą su darbo rinkos poreikiais ir žmonėms suteikti būtinas bazines žinias bei įgūdžius. Verslas vaidina ypač svarbų vaidmenį formuojant atitinkamą politiką (kartu socialiniais partneriais bei šalių vyriausybėmis) ir pateikiant išvalgas apie galimus trumpalaikius, vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius ekonomikos poreikius, susijusius su darbuotojų kvalifikacija.

2.6.3 Galiausiai, bendradarbiavimo su besivystančiomis šalimis ir jų rėmimo srityje pirmenybė turėtų būti teikiama socialinės ekonomikos apsaugai ir tokioms organizacijoms kaip, pvz., kooperatyvai, kurie derina rinkos principus bei socialinius aspektus ir kuria ekonominę bei socialinę gerovę.

2.7 Teisėmis pagrįstoje daugiašalėje aplinkoje būtina parengti migracijos politiką, kuri sudarytų sąlygas reaguoti į kintančias darbo rinkos poreikių tendencijas ir jos dabartinę situaciją, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų Tarptautinę konvenciją dėl migruojančių darbininkų ir jų šeimos narių ir sąsajas tarp ekonominių, socialinių, politinių, prekybos, darbo, sveikatos, kultūrinių, saugumo ir užsienio politikos bei plėtros aspektų. EESRK sutinka su Jungtinių Tautų Generalinio sekretoriaus nuomone, išreikšta 2004 m. sausį Europos Parlamente, kad „tik dvišalis, regioninis ar tarptautinis bendradarbiavimas leis mums sukurti abipusiai naudingas partnerystes tarp priimančiųjų ir kilmės šalių, rasti būdų imigracijai paversti vystymosi varikliu, veiksmingai kovoti su kontrabandininkais ir nelegaliais prekyviais ir susitarti dėl bendrų normų, taikomų imigrantų traktavimui ir imigracijos valdymui“.

2.8 Tarptautinė prekyba tampa vis svarbesnė visoms ekonomikoms, ir ji gali tapti pagrindiniu mažinančiu skurdą. Kai kurių šalių, kurios tapo konkurencingos gamybos srityje, patirtis rodo, kad, siekiant kurti naujus eksporto pajėgumus, gyvybiškai svarbu parengti aktyvią eksporto pagrįstą strategiją, besiremiančią sąlyginiais panašumais, kurie būtų susiję su kokybe, o ne mažais atlyginimais. Tačiau, siekiant užtikrinti sėkmę, būtinas paralelinis strateginės integracijos į pasaulio ekonomiką procesas, orientuotas į paramą nacionaliniams plėtros prioritetams, įskaitant vietines plėtros iniciatyvas, kurios yra ypač svarbios ir kurias atitinkamai būtina skatinti. Šis procesas privalo turėti socialinį aspektą. Šiame kontekste ypatingą dėmesį būtina skirti (moterų) darbuotojų eksploatavimui daugelyje Eksperto perdurbimo zonų (EPZ). EESRK mano, kad atitinkamos tarptautinės organizacijos privalo nukreipti suderintas pastangas, siekdamas nutraukti darbuotojų teisių pažeidimus tokiose EPZ. Europos Komisija ir ES valstybės narės privalo aktyviai remti tokias pastangas.

2.9 ES prekybos (investicijų) ir plėtros politika turėtų būti pasitelkta, siekiant visapusiškai remti ES pasaulinės politikos tikslus ir įsitraukti į jų įgyvendinimą. EESRK remia ES bendrosios preferencijų sistemos (BPS) tikslus, tačiau kelia klausimą, ar į ją įtrauktos skatinimo priemonės (aplinkos, socialinis ir kovos su narkotikais režimas) importuotojui nenustato per daug biurokratinių kliūčių, dėl kurių skurdžios šalys ir mažos įmonės — turinčios būti pagrindiniais naudos gavėjais — netenka galimybės visapusiškai naudotis šios sistemos privalumais. EESRK ragina Europos Komisiją sutelkti dėmesį į pastangas siekti, kad šalys gavėjos ratifikuotų ir teisės aktuose bei praktikoje diegtų TDO pagrindinius darbo standartus, taip pat į 2005 m.

(5) Žr.: „tinkamas darbas“, TDO

peržiūrą įtraukti priemones, kurios naudos gavėjams padėtų užtikrinti maksimalią su tuo susijusią naudą. Peržiūroje turi aktyviai dalyvauti socialiniai partneriai ir kitos atitinkamos pilietinės visuomenės organizacijos.

2.10 Atsižvelgdamas į EBPO rekomendacijas daugiašalėms įmonėms, EESRK rekomenduoja, kad Europos Komisija iniciuotų informacinę kampaniją, siekdama užtikrinti, kad bendrovės ir jų Europos įmonių tarybos geriau susipažintų su šiuo svarbiu ir naudingu dokumentu. Būtina išsaugoti jo neįpareigojantį pobūdį, tačiau šioms rekomendacijoms pritarusios šalys turėtų ir toliau jas populiarinti ir skatinti daugiašalės bendrovės jų laikytis. Būtina siekti, kad sąsaja su prekybos susitarimais, sudaromais su trečiosiomis šalimis, nebūtų vertinama kaip nauja protekcionizmo forma. Komisija turėtų remti EBPO pastangas, kad EBPO nepriklausančios šalys atsižvelgtų į minėtąsias rekomendacijas. Tas pats taikytina ir TDO trišalei deklaracijai dėl principų, kuri taikoma daugiašalėms įmonėms ir socialinei politikai.

2.11 Kalbant apie privačių ir savanoriškų socialinės plėtros iniciatyvų skatinimą, EESRK mano, kad verslas gali vaidinti svarbų pagalbinį vaidmenį užtikrinant socialinę plėtrą. Verslo socialinės atsakomybės (VSA) koncepcijoje nurodoma, kaip nacionalinės ir daugiašalės bendrovės perkelia tvarumo idėją į savo verslo praktiką. Šiame kontekste EESRK pateikia nuorodą į savo nuomonę dėl Žaliosios knygos „Kuriant Europos verslo socialinės atsakomybės tinklą“ (CES 355/2002). Socialinė verslo atsakomybė yra susijusi ne tik su užimtumo užtikrinimu ir išsaugojimu; ji apima ir tokius aspektus kaip geresnių darbo vietų, kuriose užtikrinama tinkama darbo sauga ir profesinė sveikata, kūrimas; žmonių su negalia poreikių paisymas; taip pat tęstinio mokymosi kultūros skatinimas. Socialiai atsakingas elgesys reiškia, kad bendrovės nuosekliai taiko egzistuojančias socialines taisykles ir siekia užtikrinti partnerystę su atitinkamomis suinteresuotomis šalimis.

2.12 Valdymo gerinimas nacionaliniu ir pasauliniu lygiu — toks yra dar vienas kertinis PSGAĮK ataskaitos teiginys. Kalbant apie pasaulinį lygį, EESRK sutinka, kad ypač svarbu stiprinti daugiašalę tarptautinių organizacijų sistemą. Raktas į pasaulinį valdymą — geresnis atitinkamų organizacijų politikos koordinavimas. Jis turi būti veiksmingesnis, geriau aprūpintas ištekliais, geriau parengtas reaguoti, kartu vengiant dubliavimo ir netinkamo valdymo. ES valstybės narės tarptautinių organizacijų vadovaujančiuose organuose privalo nedelsiant pareikalausti, kad šis procesas būtų įgyvendinamas. Būtina pažymėti, kad koordinavimo ir darnumo srityje valstybių narių vaidmuo bent jau tiek pat svarbus, kaip ir Komisijos vaidmuo. Todėl būtų buvę gerai, jeigu komunikate būtų pateikta daugiau rekomendacijų šiuo klausimu. Sąveikai tarp Komisijos ir valstybių narių turėtų būti skiriamas reikiamas dėmesys formuojant politiką atitinkamuose tarptautiniuose forumuose. Gyvybiškai svarbu, kad ES pasinaudotų visa savo įtaka tarptautinio valdymo srityje. Valstybės narės privalo stiprinti bendradarbiavimą, gerinti savo pasiūlymų bei veiksmų tarptautinėse institucijose parengimo procesą ir derinti savo pozicijas.

3. Išvados ir rekomendacijos: perspektyva

3.1 EESRK mano, kad egzistuoja vidiniai ir išoriniai aspektai, susiję su poreikiu Europos Sąjungai plėtoti socialinį globalizacijos aspektą.

3.2 Vidinis aspektas yra susijęs su ES gebėjimu įgyvendinti struktūrines reformas — EESRK mano, kad Lisabonos strategijos sėkmė yra gyvybiškai svarbi, siekiant užtikrinti konkretaus ES politikos indėlio į socialinį globalizacijos aspektą sėkmę. Europos Sąjunga gali būti atskaitos sistema pasauliniu lygiu tik tada, kai valstybėms narėms pavyks įgyvendinti reikiamas struktūrinės reformas, abipusiškai stiprinant ekonomikos plėtrą, užimtumą bei socialinę politiką ir įgyvendinant ekonominę bei socialinę sanglaudą. ES privalo toliau stengtis įveikti ES prekybos politikai būdingas protekcionizmo tendencijas, ypač (tačiau ne tik) žemės ūkio srityje, ir visų pirma apdorotų produktų srityje, ir apskritai padėti pagrindą prekybos politikai be eksporto subsidijų. Be to, Europos Sąjunga ir jos valstybės narės privalo užimti aktyvią poziciją dėl pastovaus aukšto nedarbo. Siekiant paskatinti subalansuotą užimtumo lygio augimą, atsižvelgiant į demografinio senėjimo iššūkius, būtinos socialinės apsaugos ir draudimo sistemų reformos, didinant paskatas ieškoti darbo ir mažinant su atlyginimu nesusijusius darbo jėgos kaštus. Lankstūs darbo susitarimai yra tiek pat svarbūs, kaip ir pagal tokius susitarimus dirbančių žmonių apsauga bei investicijos į žmogiškąjį kapitalą. Naujos aktyvios strategijos ekonominės migracijos srityje, kaip buvo apsvaistyta Salonikų Europos Vadovų Tarybos susitikime ir pasiūlyta Komisijos bei EESRK, šiam tikslui taip pat tinka. Visos šios reformos turi būti tinkamai parengtos bendradarbiaujant su darbdaviais ir profesinėmis sąjungomis.

3.3 EESRK pateikia nuorodą į neseniai paskelbtą Pasaulio ekonomikos forumo Pranešimą apie pasaulio konkurencingumą (2003–2004 m.), kuriame išskiriami geri Skandinavijos šalių rodikliai. Tai šalys, kurios, viena vertus, turi stiprias socialinės rinkos ekonomikos tradicijas, tačiau tuo pačiu sugebėjo įgyvendinti gyvybiškai svarbias struktūrines reformas, kad būtų išsaugoti baziniai socialinės rinkos ekonomikos principai. Šis pavyzdys atskleidžia, kad Europos socialinis modelis gali būti sėkmingų struktūrinių reformų pagrindas.

3.4 Išorinis aspektas yra susijęs su tuo, kad ES turėtų vaidinti vieną svarbiausių vaidmenų akcentuojant daugiašališkumą ir pasaulinio valdymo svarbą. Svarbiausi klausimai — stiprinti tarptautinių organizacijų sistemą JT sistemoje ir skatinti šių organizacijų politikos darną, taip pat jos derinimą su Bretton Woods institucijomis ir PPO. ES turėtų ypač įsitraukti stiprinant esamus socialinės plėtros standartus, tokius kaip TDO pagrindiniai darbo standartai, tinkamas darbas, kaip pasaulinis tikslas, bei JT susitarimai žmogaus teisių srityje. Ji turėtų siekti šių standartų įgyvendinimo JT valstybių narių teisėje ir praktikoje. ES turėtų užtikrinti, kad socialinis aspektas ir tinkamo darbo principas būtų geriau integruotas į jos išorinio bendradarbiavimo programas. ES valstybės narės turėtų didinti savo pagalbą plėtrai.

3.5 Šiame kontekste ES vaidina tam tikrą vaidmenį skatinant darbdavių organizacijų, profesinių sąjungų ir kitų atitinkamų pilietinės visuomenės organizacijų oficialaus atstovavimo ir konsultacijų formas tokiose tarptautinėse finansų ir prekybos organizacijose kaip TVF, Pasaulio Bankas ir PPO. EBPO šioms organizacijoms gali pateikti pavyzdį, kurio nauda jau seniai pasitvirtino.

3.6 Komisija ir valstybės narės glaudžiai bendradarbiaudamos privalo rimtai apsvarstyti PSGAĮK pasiūlymą dėl Ekonomikos ir socialinės apsaugos tarybos įsteigimo. Tai yra vienas iš jos svarbiausių pasiūlymų pirmaujančioms pozicijoms pasaulyje užsitikrinti, kadangi, jos manymu, siekiant įgyvendinti suderintus tikslus, būtina subalansuoti ekonominę ir socialinę politiką. Jos taip pat privalo skirti tinkamą dėmesį visoms rimtoms pastangoms reformuoti ir stiprinti JT ECOSOC potencialą ir dar neįgyvendintą pasaulio politikos koordinavimo vaidmenį ekonomikos ir socialinių reikalų srityje. Jeigu ECOSOC statusas iš tiesų išaugtų, EESRK ieškotų būdų ir priemonių užtikrinti, kad organizuotos Europos pilietinės visuomenės balsas per ECOSOC būtų geriau girdimas JT sistemoje.

3.7 Europos Komisija ir Ministrų Taryba turėtų atsižvelgti į PSGAĮK teiginį, kad tinkamas darbas yra gyvybiškai svarbi priemonė skurdui pašalinti. Jos turi skatinti tinkamą darbą, kaip pasaulinį tikslą, kurį Jungtinės Tautos turėtų apsvarstyti per Tūkstantmečio deklaracijos ir Tūkstantmečio plėtos tikslų peržiūrą.

3.8 Vienas iš stipriausių PSGAĮK teiginių — tai skubus kreipimasis į šalių vyriausybes, raginant jas koordinuoti ir formuluoti tarptautinių finansinių institucijų, PPO ir TDO politiką. Išankstinė tokio bendradarbiavimo darnos sąlyga yra ta, kad tokios pat veiklos nacionaliniu lygiu privalo imtis šalių vyriausybės. Būtina nutraukti dabartinę praktiką, kai šalių atstovai Tarptautiniame valiutos fonde nurodymus gauna daugiausiai iš finansų ministrų, atstovai PPO — iš prekybos ar ekonomikos reikalų ministrų, o atstovai TDO — iš darbo, socialinių reikalų ir darbo ministrų. EESRK primygtinai siūlo Komisijai ir Ministrų Tarybai apsvarstyti mintį, kad valstybių narių, kuriose veikia ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos, vyriausybės paragintų tokias tarybas pateikti savo nuomones apie tokio bendradarbiavimo ir darnos užtikrinimo būdus ir priemones nacionaliniu lygiu. Valstybių narių, kuriose nėra ekonomikos ir socialinių reikalų tarybų, vyriausybės galėtų pasikonsultuoti su reprezentatyviausiomis savo darbdavių organizacijomis ir profesionaliais sąjungomis arba pasitelkti egzistuojančią konsultacijų

mechanizmą, kuriame pilietinės visuomenės atstovai dalyvavo rengiant JT vadovų susitikimą socialiniais klausimais ir Vadovų susitikimą socialiniais klausimais +5.

3.9 Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, galėtų žengti dar vieną žingsnį, skatinant veiksmingesnį dialogą tarp TDO ir PPO (o taip pat tarp TDO ir TVF, TDO ir Pasaulio Banko), nei dabar siūloma komunikato 5.5 punkte. PPO, kuri iki šiol labai priešinosi minčiai atsižvelgti į socialinį su jos įgaliojimais susijusios politikos aspektą, taip pat TVF ir Pasaulio Bankas, gavę atitinkamus savo valstybių narių įgaliojimus, galėtų įkurti koordinavimo su TDO organus, per kuriuos būtų galima užtikrinti, kad į minėtų organizacijų veiklą būtų įtrauktas socialinis aspektas, taip pat stebimi atitinkami susiję procesai. Pavyzdžiui, 2004 m. pabaigoje nustojus galioti PPO Susitarimui dėl tekstilės gaminių ir darbužių (STGD), daugelis tekstilę eksportuojančių šalių susiduria su rimtomis prisitaikymo problemomis ir dideliu darbo vietų sumažėjimu. Atsižvelgiant į visaapimančią šio klausimo pobūdį, tai yra ypač tinkama sritis įgyvendinti Politikos darnos iniciatyvai, kurioje galėtų dalyvauti visos susijusios institucijos — PPO, Pasaulio Bankas, TVF, TDO ir kitos atitinkamos JT agentūros, — numatant socialinį bei ekonominį atitinkamų aplinkybių poveikį ir rekomenduojant priemones, kurių su tarptautine pagalba turėtų imtis tos šalys, kurioms teks susidurti su tokiu poveikiu.

3.10 Remdamasi savo pačios 2004 m. spalio mėn. pavyzdžiu, ES turėtų ir toliau skatinti, kad pagrindiniai darbo standartai, kaip atitinkama atskaitos sistema, būtų įtraukti į periodines pakartotines, PPO valstybių narių rengiamas prekybos politikos analizes. EESRK mano, kad jis galėtų būti atstovaujamas Komisijos delegacijoje, kuri dalyvaus tokioje prekybos būsimos politikos pakartotinėje analizėje. Komisija taip pat galėtų skatinti savo pagrindinius prekybos partnerius įsitraukti į tokias prekybos politikos analizes.

3.11 EESRK mano, kad PSGAĮK mintis įsteigti JT Globalizacijos politikos forumą, kurį sudarytų daugiašalės sistemos agentūros ir kitos organizacijos, grupės ir asmenys, susiję su socialiniu globalizacijos aspektu, yra įdomi, tačiau dabartinėmis sąlygomis tai gali būti per daug ambicingas projektas. Laikas rimtai apsvarstyti šį pasiūlymą ateis tik tada, kai šalių vyriausybės bus pradėjusios rimtai koordinuoti savo politiką tarptautinėse finansų institucijose, PPO bei TDO ir didinti tokios politikos darną, taip pat, kai tuo pagrindu bus inicijuotas geresnis bendradarbiavimas tarp šių tarptautinių institucijų.

2005 m. kovo 9 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND